

Czym należy kierować się przy planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej?

Drodzy Uczniowie, właśnie przygotowujecie się do jednej z ważniejszych decyzji w Waszym życiu. Tą decyzją jest wybór szkoły ponadpodstawowej. Zapewne wielu z Was dokonało już wyboru, jednak są i tacy, którzy jeszcze się wahają.

Chciałam zasygnalizować Wam na co powinniście zwrócić szczególną uwagę wybierając kolejny etap kształcenia.

Planując ścieżkę edukacyjno-zawodową warto zastanowić się jakie posiadamy zasoby oraz która szkoła będzie dla nas najodpowiedniejsza.

Zasoby to wszystko, czym dysponujemy i co możemy wykorzystać do realizacji Naszych zamierzeń, planów i celów. Można je podzielić na cztery podstawowe grupy:

1. **zasoby osobowe** czyli zainteresowania, wiedza, umiejętności, oceny szkolne, predyspozycje, cechy, talenty, zdolności, temperament, wartości, ale także zdrowie czy kondycja fizyczna
2. **zasoby społeczne** to rodzice, rodzeństwo, dalsza rodzina, przyjaciele, koledzy i koleżanki z klasy, bliżsi i dalsi znajomi czyli osoby, które mogą pomóc, od których można się uczyć, które mogą udzielić wsparcia.
3. **zasoby rzeczowe** czyli m.in. książki, komputer. Zastanówcie się, do czego i w jaki sposób wykorzystujecie nowoczesne technologie. Czy tylko do rozrywki i utrzymywania kontaktów ze znajomymi, czy być może postrzegacie je także jako sprzęt, który może pomóc w samorozwoju.
4. **zasoby finansowe** to zarówno Nasze oszczędności, jak i pomoc finansowa rodziny.

Jak rozpoznawać swoje zasoby?

Poznawanie siebie to bardzo ważne i trudne zadanie. Uczciwe i rzetelne przyglądanie się, w czym jest się dobrym, a gdzie słabszym, pozwala realnie ocenić swoje szanse i możliwości.

Aby poznać siebie, warto wziąć pod uwagę informację zwrotną od innych osób. Najlepiej od takich, które dobrze Nas znają. Mogą to być rodzice, rodzeństwo, przyjaciele, koledzy i koleżanki z klasy. Warto brać także pod uwagę opinie i uwagi nauczycieli.

Możecie z tym zadaniem zgłosić się także do doradcy zawodowego, który poprzez rozmowę, testy i różne zadania może pomóc rozpoznawać mocne i słabsze strony w wielu obszarach.

Zainteresowania to skłonność do wykonywania pewnych czynności lub zajmowania się określonymi przedmiotami. Wyzwalają one w człowieku naturalną chęć poznania i zrozumienia otoczenia poprzez konkretny sposób spędzania czasu wolnego, rozrywkę,

odpoczynek oraz naukę. Pewne grupy zainteresowań przypisane są określonym profesjom, tak więc posiadanie ich ułatwia wybór szkoły czy zawodu.

Pomyślcie o swoich pasjach, hobby, wszystkich zajęciach, które wykonujecie w czasie wolnym. Zastanówcie się, w czym jesteście dobrzy. Aby określić swoje zainteresowania zawodowe, musicie odpowiedzieć sobie na wiele pytań związanych z dotychczasowym życiem, a zebrane wyniki porównać z poszczególnymi opisami zawodów.

Wartości to rzeczy, sprawy i przekonania, które mają duże znaczenie dla każdego człowieka, ponieważ pobudzają lub hamują jego działanie. Stanowią standardy naszych myśli, postaw i zachowań. Określają, kim jesteśmy, jak żyjemy i jak traktujemy innych ludzi. Każdy człowiek indywidualnie dokonuje wartościowania - systematyzuje swoją hierarchię wartości. Może ona ulegać przekształceniom podczas całego życia.

Temperament to nasza aktywność, wytrzymałość, wrażliwość i odporność emocjonalna. Cechy temperamentu uzależnione są odziedziczonych i wrodzonych właściwości układu nerwowego i tylko w nieznacznym stopniu są podatne na wpływy otoczenia.

Umiejętności rozumiane są jako gotowość do świadomego działania, oparta na wiedzy oraz konkretnym ruchowym opanowaniu określonych czynności z możliwością dostosowania ich do zmiennych warunków.

Można je podzielić na:

- *umiejętności adaptacyjne* - zdobywane we wczesnej fazie życia w środowisku rodzinnym, przedszkolnym, szkolnym, dzięki przebywaniu z ludźmi oraz procesowi edukacji. Decydują o możliwościach przystosowania człowieka do otoczenia, w którym aktualnie się znajduje, ułatwiają właściwe kontakty z innymi osobami oraz pozwalają dobrze zorganizować czas, np. zorganizowanie, kreatywność, punktualność, entuzjazm, uprzejmość i odpowiedzialność,
- *umiejętności uniwersalne* przydatne w życiu i w każdej pracy, mogą dotyczyć: danych (liczenie, analizowanie), informacji (szybkie kojarzenie faktów, planowanie, pisanie, badanie, przetwarzanie), ludzi (pomaganie, nauczanie, doradzanie, kierowanie) lub rzeczy (umiejętności mechaniczne i budowlane, wytwarzanie, rzeźbienie).

Możliwości intelektualne – w tym obszarze warto odpowiedzieć sobie na kilka pytań: Jak się uczycie? Jakie macie oceny? Czy są przedmioty, których nauka sprawia Wam przyjemność? Jakie macie zasoby wiedzy i umiejętności? Czy dacie radę sprostać wymaganiom, które stawia przed uczniem szkoła X?

Stan zdrowia – należy pamiętać o tym, iż każda dysfunkcja organizmu i choroba przewlekła daje wiele przeciwwskazań ograniczając możliwości nauki i wykonywania pewnych zawodów. Szczególnie więc w momencie wybrania szkoły branżowej czy technikum bardzo ważną kwestią jest konsultacja z lekarzem czy nie istnieją przeciwwskazania zdrowotne do wyboru danej szkoły.

Jak rozwijać swoje zasoby?

Macie bardzo wiele możliwości rozwijania swoich zasobów. Swoje zainteresowania, wiedzę, umiejętności, cechy charakteru możecie rozwijać w wielu sytuacjach i miejscach – w domu, w szkole, w trakcie zajęć pozaszkolnych (kółka zainteresowań, wolontariat, itp.) czy w trakcie czasu wolnego. Tak, czas wolny to także kapitał. Możecie go dobrze zainwestować lub zwyczajnie zmarnować. To Wy decydujecie o tym, jakie macie postawy wobec szkoły, z kim się spotykacie, jakich macie przyjaciół i co robicie w czasie wolnym.

Jaki typ szkoły będzie dla mnie odpowiedni? Jaką szkołę powinnam/powinienem wybrać, ab zdobyć wymarzony zawód?

Aby odpowiedzieć na te pytania niezbędnym jest zapoznanie się systemem edukacji w Polsce.

Powinniście wiedzieć:

- czym różnią się od siebie poszczególne szkoły
- ile czasu trwa nauka
- jakie egzaminy trzeba zdać, aby ukończyć tę szkołę
- jakie są przedmioty szkolne
- czy i ile rozszerzeń przedmiotów można wybrać
- jak może wyglądać dalsza ścieżka edukacyjno-zawodowa po ukończeniu tej szkoły
- jakie są przykładowe profile/zawody
- jakie szkoły funkcjonują w Waszym regionie
- jakie są ich oferty
- jak wygląda rekrutacja

Skąd możecie czerpać te informacje?

- spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych,
- strony www szkół ponadpodstawowych,
- Targi Edukacyjne, prezentacje szkół ponadpodstawowych,
- tzw. „drzwi otwarte” szkół,
- informatory szkolne, broszury, ulotki,
- rankingi szkół,
- prasa lokalna.

Opracowanie:

Czaja Monika – pedagog, doradca zawodowy
Powiatowa Poradnia
Psychologiczno-Pedagogiczna
w Chmielniku